

859.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 9 października 1924 r.

w sprawie egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich.

Na podstawie art. 1 ustawy z dn. 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych (Dz. U. R. P. № 90, poz. 828), ustanawiam egzamin państwowy na nauczyciela szkół średnich i wydaję w tym względzie następujące przepisy:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. Warunki dopuszczenia do państwowego egzaminu na nauczyciela szkół średnich są następujące:

- a) obywatelstwo polskie;
- b) nieskazitelność pod względem moralnym;
- c) zdatność fizyczna do zawodu nauczycielskiego,
- d) uznany osobnem rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za uprawniający do zdawania egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich stopień magistra, uzyskany na wydziale filozoficznym (względnie na wydziale humanistycznym lub matematyczno-przyrodniczym) jednego z polskich uniwersytetów, — albo stopień inżyniera chemika lub inżyniera elektrotechnika, uzyskany w jednej z polskich szkół politechnicznych, — albo świadectwo z egzaminu z rysunku, muzyki i śpiewu, robót ręcznych lub wychowania fizycznego, jako przedmiotu nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich; osobne rozporządzenie określi, jakie inne dyplomy szkół akademickich — po odpowiednim unormowaniu zakresu odnośnych studjów — zostaną uznane za równoważne powyżej wymienionym stopniom naukowym, względnie świadectwom, jako warunek dopuszczenia do egzaminu nauczycielskiego;
- e) świadectwo odbycia — po spełnieniu warunku określonego punktem d) — co najmniej półtorarocznego teoretycznego i praktycznego studjum pedagogicznego w Państwowym Instytucie Pedagogicznym, lub w jednym z powołanych do tego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uniwersytetów, albo w razie braku takiego świadectwa — dwuletnia zadawalająca praktyka nauczycielska w wymiarze przynajmniej 8 godzin tygodniowo w jednym z zakładów wskazanych w tym celu przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a dla kandydatów, posiadających stopień doktora, także praktyka roczna; kandydaci, posiada-

jący magisterjum lub doktorat z pedagogiki, mogą uczynić zadość powyższemu warunkowi tylko przez odbycie przepisanej powyżej praktyki; warunki wstępu na wyżej wymienione studjum pedagogiczne, jak również warunki dopuszczenia do praktyki nauczycielskiej, określone zostaną osobnem rozporządzeniem;

- f) dowód praktycznej umiejętności prowadzenia zabaw i gier ruchowych, lub dowód uprawnienia w zakresie jednego ze sportów (pływanie, wiosłowanie, narciarstwo, piłka nożna, tennis, konna jazda, turystyka). Dowód taki stanowi świadectwo, wydane kandydatowi przez Państwowy Instytut Wychowania Fizycznego; Instytut wydaje takie świadectwo albo na podstawie bezpośredniego sprawdzenia sprawności kandydata, albo na podstawie zaświadczeń, wystawionych mu przez instytucje, które Instytut uzna za miarodajne.

§ 2. Państwowy egzamin na nauczyciela szkół średnich dzieli się na praktyczny, piśmienny i ustny. Wszystkie części egzaminu muszą się odbyć w całości w jednym terminie i przed jedną Komisją oraz w porządku tu wskazanym.

§ 3. Egzamin praktyczny polega na lekcji próbnej, Komisja Egzaminacyjna może od tego egzaminu zwolnić kandydata, jeśli władze szkolne uznały jego praktykę nauczycielską za zupełnie dobrą.

§ 4. Egzamin piśmienny obejmuje jedno wypracowanie pod nadzorem z zakresu pedagogiki, dydaktyki ogólnej lub dydaktyki szczegółowej danego przedmiotu nauczania na jeden z trzech zadanych kandydatowi tematów.

§ 5. Egzamin ustny obejmuje:

- a) psychologię wychowawczą, pedagogikę i dydaktykę ogólną (teorię wychowania i nauczania), dydaktykę szczegółową odnośnego przedmiotu nauczania, organizację szkolnictwa ze szczególnem uwzględnieniem szkolnictwa w Polsce, historję wychowania i higienę wychowawczą,
- b) znajomość programów szkolnych (szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich), zwłaszcza w zakresie danego przedmiotu nauczania, ustaw oraz najważniejszych rozporządzeń, dotyczących szkolnictwa średniego, wreszcie należyte orjentowanie się w podręcznikach i pomocach szkolnych w zakresie danego przedmiotu nauczania.

§ 6. Kandydaci, posiadający świadectwo odbycia określonych w § 1, punkt e), studjów w Państwowym Instytucie Pedagogicznym, lub w jednym z powołanych do tego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uniwersytetów, są uwolnieni od egzaminu piśmiennego (§ 4), o ile wykonali w Instytucie względnie uniwersytecie dobrą pracę piśmienną z dziedziny nauk pedagogicznych, — od egzaminu praktycznego (§ 3), o ile w instytucie

względnie uniwersytecie uczestniczyli skutecznie w praktycznych ćwiczeniach w nauczaniu, — od tych przedmiotów egzaminu ustnego (§ 5), z których zdali pomyślnie egzaminy w czasie studjów w Instytucie względnie uniwersytecie; świadectwo odbycia studjów w Instytucie względnie uniwersytecie winno zawierać dane potrzebne do tych zwolnień.

§ 7. Kandydaci, posiadający magisterjum z pedagogiki, nie zdają egzaminu piśmiennego, a egzamin ustny zdają tylko z dydaktyki obranych przedmiotów nauczania (z dydaktyki pedagogiki oraz drugiego przedmiotu magisterjum) i z wiadomości określonych w § 5 lit. b.

II. Komisja Egzaminacyjna.

§ 8. Komisje Egzaminacyjne dla odbywania egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Każda Komisja nosi nazwę: Państwowa Komisja Egzaminacyjna w dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich. Komisje urzędują i egzaminują w języku polskim.

§ 9. Przewodniczącego, jego zastępcę i innych członków Komisji mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na przeciąg lat trzech. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może delegować do Komisji swego przedstawiciela, który ma prawo być obecnym na wszystkich egzaminach i posiedzeniach, nie ma jednak prawa głosowania.

§ 10. Przewodniczący Komisji kieruje pracami Komisji, prowadzi korespondencję urzędową i kieruje biurem Komisji, w którym są przechowywane jej akta. Akta Komisji dzielą się na ogólne oraz osobiste każdego kandydata, przystępującego do egzaminu.

§ 11. Sesje egzaminacyjne odbywają się co-rocennie w dwóch terminach, które przewodniczący Komisji wyznacza w ciągu miesięcy października i maja.

III. Przebieg egzaminów nauczycielskich.

§ 12. Podanie do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o dopuszczenie do egzaminu wnosi kandydat na ręce Kuratora właściwego Okręgu Szkolnego — drogą służbową, o ile jest w służbie — jeśli warunek wymieniony w § 1, lit. e), spełnił przez odbycie praktyki szkolnej, zaś wprost do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jeśli warunek ten spełnił przez odbycie studjum pedagogicznego. Do podania dołączyć należy życiorys, dokumenty osobiste i opłatę w wysokości ustanowionej przez Ministra. Wśród dokumentów osobistych winny się znajdować: 1) metryka urodzenia, 2) dowód obywatelstwa polskiego, 3) urzędowe świadectwo moralności, o ile kandydat nie jest zatrudniony w szkolnictwie lub w innej instytucji państwowej, lub też nie ukończył bezpośrednio przedtem polskiej szkoły państwowej, 4) świadectwo lekarza

urzędowego o zdatości fizycznej do zawodu nauczycielskiego, 5) świadectwo jednego z egzaminów wymienionych w § 1, lit. d), 6) świadectwo odbycia w myśl § 1, lit. e), studjum pedagogicznego lub praktyki nauczycielskiej, 7) świadectwo uprawnienia wymienione w § 1, lit. f), 8) dowód tożsamości osoby z fotografią. Nadto kandydat podaje lekturę pedagogiczną oraz wskazuje, którą dziedziną pedagogiki zajmował się najwięcej.

§ 13. Kurator Okręgu Szkolnego przesyła podanie do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wraz z opinią o wartości praktyki nauczycielskiej kandydata, oparte na dołączonym do podania świadectwie z tej praktyki oraz na własnych danych.

§ 14. O dopuszczeniu do egzaminu rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i przesyła podania kandydatów dopuszczonych do Komisji Egzaminacyjnej, która zawiadamia ich o decyzji Ministra i wyznacza im termin egzaminu.

§ 15. Dla każdego kandydata przewodniczący Komisji wyznacza Komplet Egzaminujący złożony przynajmniej z czterech członków Komisji. Przewodniczącym Kompletu jest przewodniczący Komisji lub jego zastępca. W wyjątkowych wypadkach może przewodniczącą Komisji — za zgodą Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — powierzyć przewodnictwo przy egzaminie jednemu z innych członków Komisji.

§ 16. Temat lekcji praktycznej wyznacza egzaminator z dydaktyki szczegółowej. Kandydat, otrzymawszy temat, winien w oznaczonym przez egzaminatora terminie przedstawić plan lekcji, którą ma przeprowadzić. Lekcja trwa $\frac{3}{4}$ godziny i odbywa się w obecności egzaminatora z dydaktyki szczegółowej i przynajmniej dwóch jeszcze członków Kompletu. Po lekcji mogą obecni na niej egzaminatorowie zadawać kandydatowi pytania, dotyczące lekcji; egzaminatorowie ci rozstrzygają o wyniku egzaminu praktycznego większością głosów. W razie zupełnie ujemnego wyniku Komplet Egzaminujący może reprobować kandydata bez odbycia z nim dalszych stadjów egzaminu.

§ 17. Tematy egzaminu piśmiennego wyznacza Komplet Egzaminujący. Egzamin piśmienny odbywa się pod nadzorem. Przy wypracowaniach wolno używać tylko środków pomocniczych, wskazanych przez Komplet Egzaminujący. Przekroczenie tego zakazu pociąga za sobą usunięcie kandydata od zdawania egzaminu w tym terminie.

§ 18. Na wypracowanie piśmiennie przeznaczona jest 5 godzin.

§ 19. O wyniku wypracowania piśmiennego decyduje zdanie egzaminatora, któremu Komplet Egzaminujący poruczy ocenę wypracowania. W razie zupełnie ujemnego wyniku wypracowania Komplet Egzaminujący może reprobować kandydata bez odbycia z nim dalszych stadjów egzaminu.

§ 20. W wyjątkowych wypadkach Komisja Egzaminacyjna może zwolnić kandydata od egzaminu

piśmiennego na podstawie złożonych przez niego prac drukowanych.

§ 21. Egzamin ustny odbywa się wobec Kompletu Egzaminującego.

§ 22. Egzamin ustny nie może trwać dłużej niż 2 godziny.

§ 23. O wyniku egzaminu ustnego z poszczególnych przedmiotów rozstrzygają odnośni egzaminatorowie.

§ 24. Ostateczna decyzja o wyniku całego egzaminu, przy której uwzględnia się wyniki zarówno egzaminu piśmiennego, jak praktycznego i ustnego, zapada większością głosów wszystkich członków Kompletu Egzaminującego. Wynik ten — o ile jest dodatni — oznacza się jako „dobry” lub „bardzo dobry”.

§ 25. Komplet Egzaminujący nie może uznać wyniku egzaminu za dodatni, jeśli stwierdzi, że kandydat nie włada językiem polskim tak biegle i poprawnie, aby mógł nauczać w tym języku.

Kandydat na swe żądanie, zamieszczone w podaniu o dopuszczenie do egzaminu, może uzyskać dyplom nauczycielski, upoważniający go do nauczania nie tylko w języku polskim, ale prócz tego w jednym z języków niepolskich, używanych w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich na obszarze Państwa, jeśli dostarczy Komisji Egzaminacyjnej dowodu, że władza wystarczająco tym językiem. Dowodem takim może być albo odbycie przewidzianej w § 1, lit. e, praktyki nauczycielskiej w tym języku, albo pomyślny wynik dodatkowego egzaminu z tego języka, zarządzonego przez przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej przed powołanym przezeń egzaminatorem z pośród lub z poza członków Komisji.

§ 26. Wynik egzaminu, traktowanego jako całość, ogłasza się kandydatowi ustnie zaraz po egzaminie.

§ 27. Jeżeli ostateczny wynik egzaminu jest ujemny, kandydat może wszystkie części egzaminu powtórzyć po upływie czasu przez Komisję wyznaczonego, nie wcześniej jednak, niż po upływie 1/2 roku. Komisja Egzaminacyjna, reprobując kandydata po egzaminie ustnym, może zgóry uwolnić go — w razie powtórnego zgłoszenia się do egzaminu przed tą samą Komisją — od tych części egzaminu, względnie od tych przedmiotów egzaminu ustnego, które uzna za zdane zupełnie dobrze. W razie zgłoszenia się do egzaminu przed inną Komisją, kandydat musi powtórzyć cały egzamin.

§ 28. Zgłaszając się do egzaminu powtórnego, kandydat winien wnieść ponownie przepisaną opłatę.

§ 29. Kandydat, który zdał pomyślnie egzamin państwowy na nauczyciela szkół średnich, otrzymuje dyplom nauczyciela szkół średnich według wzoru zamieszczonego w końcu rozporządzenia.

§ 30. W dyplomie wymienionym w § 29 Komisja Egzaminacyjna stwierdza, iż kandydat ma kwa-

lifikacje do nauczania tego przedmiotu, z którego posiada jeden ze stopni naukowych względnie egzaminów, wymienionych w § 1, lit. d. Dla kandydatów, mających stopień magistra, przedmiotem tym jest przedmiot wymieniony w nazwie magisterjum (przedmiot główny), dla inżynierów elektrotechników — fizyka.

Kandydat, posiadający magisterjum z filozofii lub pedagogiki, uzyskuje przez zdanie egzaminu nauczycielskiego kwalifikacje do nauczania dwóch przedmiotów: a) filozofii względnie pedagogiki, b) tego przedmiotu, który jako drugi przedmiot główny wszedł w skład jego egzaminu magisterskiego.

§ 31. Kandydat, posiadający dyplom nauczyciela szkół średnich, może rozszerzyć swe kwalifikacje na nieobjęty nim przedmiot nauczania, zdając z tego przedmiotu magisterjum, względnie odpowiedni egzamin (§ 1 lit. d.). Egzaminu nauczycielskiego po raz drugi nie zdaje, winien jednak wnieść podanie do Komisji Egzaminacyjnej, przed którą zdał egzamin nauczycielski, o przyznanie mu rozszerzonych kwalifikacji.

§ 32. Dyplom winien być podpisany przez przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej lub jego zastępcę, tudzież przez dwóch przynajmniej egzaminatorów, członków Kompletu Egzaminującego, i opatrzone pieczęcią urzędową Komisji.

Dyplom nosi datę dnia, w którym egzamin został ukończony.

§ 33. W razie zaginięcia dyplomu Komisja Egzaminacyjna może wydać — na pisemną prośbę właściciela — duplikat dyplomu za osobną opłatą.

IV. Postanowienia przejściowe.

§ 34. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1925 r. Równocześnie tracą moc wszelkie dotychczasowe przepisy, dotyczące spraw objętych niniejszym rozporządzeniem, z wyjątkiem rozporządzeń następujących:

rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 21 czerwca 1923 r. w sprawie uproszczonych egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich (Dz. U. R. P. № 68, poz. 533; Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z r. 1923 № 13, poz. 108);

rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 11 marca 1924 r. w przedmiocie uzupełnienia rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, z dn. 21 czerwca 1923 r. w sprawie uproszczonych egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich (Dz. U. R. P. № 29, poz. 296; Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z r. 1924. № 7, poz. 64);

rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 20 września 1923 r. w przedmiocie uzupełnienia rozporządzenia w sprawie egzaminów państwowych na nauczycieli rysunków w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich (Dz. U. R. P. № 103, poz. 806; Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z r. 1923 № 19, poz. 170).

Nadto obowiązywać będzie aż do końca czerwca 1928 r.—z którym to terminem utraci moc obowiązującą—rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 29 stycznia 1923 r. w sprawie egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich (Dz. U. R. P. № 38, poz. 256; Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z r. 1923 № 9, poz. 68) ze zmianami wprowadzonymi doń rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 14 czerwca 1923 r. w sprawie egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich (Dz. U. R. P. № 66, poz. 515; Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z r. 1923 № 13, poz. 107), zmienionem rozporządzeniami Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 31 maja 1924 r. (Dz. U. R. P. № 55, poz. 558; Dz. U. M. W. R. i O. P. z r. 1924 № 12, poz. 116), przyczem:

a) ostateczny termin zdawania egzaminów w Państwowym Instytucie Pedagogicznym, o których mowa w powołanych wyżej rozporządzeniach Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 czerwca 1923 r. i z dnia 31 maja 1924 r. ustala się na koniec roku 1925, zaś b) ostateczny termin zdawania egzaminu uzupełniającego przewidzianego dla absolwentów Państwowych Kursów Wychowania Fizycznego w powołanem wyżej rozporządzeniu z dn. 14 czerwca 1923 r. ustanawia się po koniec czerwca 1927 r.

Komisje Egzaminacyjne, o których mowa w art. 5 lit. e ustawy z dnia 26 września 1922 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich (Dz. U. R. P. № 90, poz. 828) oraz w §§ 1, 2 i 22 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 29 stycznia 1923 r. w sprawie egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich (Dz. U. R. P. № 38, poz. 256), przestają z końcem czerwca 1928 r. odbywać egzaminy ustanowione tem ostatniem rozporządzeniem, a odbywają jeszcze — w myśl § 7 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 21 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. № 68, poz. 533) oraz art. 7 ustawy z dn. 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. № 75, poz. 740)—uproszczone egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich aż do końca czerwca 1929 r., z którym to terminem przestają istnieć.

Określony § 21 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 29 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 38, poz. 256) sposób uzyskiwania kwalifikacji zawodowej do nauczania muzyki i śpiewu w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich oraz wymieniona w § 22 tego rozporządzenia i w art. 5 lit. b ustawy z dn. 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. № 90, poz. 828) Komisja Egzaminacyjna dla nauczycieli muzyki we Lwowie przestaje funkcjonować z dniem 30 czerwca 1927 r.

§ 35. Do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich, ustanowionego niniejszem rozporządzeniem, mogą być dopuszczone, prócz osób, posiadających warunki wymienione w § 1-ym, także następujące osoby, które nie spełniają warunku wy-

mienionego w § 1 lit. d, o ile czynią zadość innym warunkom tego paragrafu:

- a) kandydaci, którzy zdali lub zdadzą część naukową egzaminu nauczycielskiego, określonego, powołanem w § 34 rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 29 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 38, poz. 256);
- b) kandydaci, którzy uzyskają w roku 1925 świadectwo ukończenia rocznego Państwowego Kursu Wychowania Fizycznego w Warszawie;
- c) kandydaci, którzy, posiadając stopień naukowy lub dyplom ukończenia studjów z przepisany egzaminem, uzyskany w polskiej szkole akademickiej, odbędą przed końcem 1927 r. conajmniej półtoraroczne studjum w Państwowym Instytucie Pedagogicznym.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Miklaszewski

Wz6r.
(do § 29 poz. 859).

№.....

D Y P L O M

nauczyciela szkół średnich.

P..... (wymienić imię i nazwisko kandydata)..... urodzon..... w..... (wymienić miejscowość, województwo względnie państwo)..... dnia..... r..... wyznania..... po odbyciu studjów w..... (wymienić szkoły wyższe)..... i uzyskaniu przed..... (wymienić Komisję Egzaminacyjną)..... (wymienić stopień naukowy względnie świadectwo z egzaminu wskazane w § 1 lit. d. rozporządzenia)..... z dn..... r..... №..... (wymienić datę i numer dyplomu względnie świadectwa)..... oraz po odbyciu..... (wymienić studja pedagogiczne względnie przepisany praktykę nauczycielską)..... poddał się państwowemu egzaminowi na nauczyciela szkół średnich i zdał go z wynikiem.....

Wobec tego Komisja stwierdza, iż

P.....

posiada na podstawie art. 1 ustawy z dn. 26 września 1922 (Dz. U. R. P. z r. 1922 № 90 poz. 828) oraz rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 9 października 1924 r. (Dz. U. R. P. 1924 r. № 91 poz. 859) kwalifikacje zawodowe do nauczania..... (wymienić przedmiot nauczania)..... w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych w języku wykładowym polskim..... (wymienić i drugi język nauczania).

jeśli kandydat odpowiedział warunkowi wymienionemu w 2 ustępie § 25).

Nazwa Komisji i data

Podpis Przewodniczącego Komisji:

Pieczczę Komisji

Podpisy egzaminatorów:

Podpis właściciela dyplomu:
